

Проте, наявність грошових ресурсів у банківських інституцій і відносно призупинення негативних фінансових тенденцій в національній економіці не є визначними позитивними чинниками поживлення процесу кредитування в Україні.

Існуючі інфляційні ризики, низька довіра економічних суб'єктів та суспільства щодо фінансової стабільності та подальшого економічного зростання, гальмують процес зниження рівня кредитних ставок. Важливе значення має система захисту прав кредиторів, особливо це стосується іноземних кредиторів, які закладають в ціну кредиту економічні ризики країни. Цілком логічним і несуперечливим є розгляд цих чинників в якості специфічних екзогенних чинників розвитку банківського кредитування.

Вважаємо за можливе виділення також специфічних ендогенних чинників, які стримують розвиток кредитування сільськогосподарських підприємств: погана якість фінансового планування, обліку і звітності; відсутність ліквідних активів для застави; низька достовірність статистичних даних щодо суб'єктів та обсягів землекористування.

Також відводиться важлива роль державі щодо кредитного забезпечення через процедуру здешевлення вартості кредитів та достатнього забезпечення галузей національної економіки. Так, Державним бюджетом на 2017 р. передбачено 300 млн. грн. на здешевлення кредитів для сільського господарства. Проте, за оцінками Міністерства аграрної політики та продовольства України, через припинення спеціального режиму зі сплати ПДВ у 2017 р. збільшиться дефіцит обігових коштів на суму близько 30 млрд. грн. [12].

Висновки та обговорення одержаних результатів. Функціонування та розвиток сільськогосподарських підприємств та здійснення сільськогосподарського виробництва уможливлено функціонуванням дієвої системи банківського кредитування та достатнього забезпечення кредитними ресурсами. Кредитомісткість сільськогосподарських підприємств обумовлена галузевою специфікою сільського господарського виробництва, нестачею вільних фінансових ресурсів та обмеженістю доступу до кредитних ресурсів, сезонністю виробництва та значною тривалістю виробничого циклу; залежністю від природно-кліматичних умов, значним ступенем ризиковості сільського господарського виробництва.

Банківські кредитні ресурси залишаються безальтернативним джерелом фінансового забезпечення діяльності сільськогосподарських підприємств, проте нестійкий фінансовий стан багатьох сільськогосподарських підприємств, відсутність ліквідних активів для застави і забезпечення банківського кредитування, брак позитивної кредитної історії сільськогосподарських підприємств ускладнюють процес отримання кредитів в комерційних банківських інституціях.

Кредитна активність комерційних банків у залишається невисокою, що обумовлено обмеженістю кількості фінансово надійних позичальників, високим рівнем невизначеності та ризику щодо подальшого економічного розвитку країни та сільськогосподарських підприємств, високою вартістю кредитних ресурсів і необхідністю наявності ліквідних активів для застави.

Розвиток банківського кредитування повинен ґрунтуватися на комплексному підході взаємодії державних інституцій та банківських установ і їх координації при розробці і реалізації пріоритетних напрямів державної фінансової підтримки та кредитного забезпечення діяльності підприємств. Побудова дієвої системи банківського кредитування сільськогосподарських підприємств повинна враховувати потреби учасників процесу кредитування та фінансову гармонізацію економічних інтересів кредиторів та позичальників.

Література:

1. Финансы, денежное обращение и кредит: учеб., под ред. В. К. Сенчагова, А.И. Архипова. – М., Проспект, 1999. – 496 с.
2. Гроші та кредит: підручник, за заг. ред. М.І. Савлука. – К., КНЕУ. – 2006. – 744 с.
3. Маркс К. Сочинения., К. Маркс, Ф. Энгельс. – М., 1961. – Т. 25, ч. 1. – С. 433.
4. Економічна енциклопедія: у 3-х т. Т. 1., ред. кол.: С.В. Мочерний (відп. ред.) та ін. – К., Видавничий центр “Академія”, 2000. – 863 с.
5. Зеліско І.М. Управління фінансовими ресурсами аграрно-промислових компаній: монографія., І.М. Зеліско. – К., Компрінт – 2014. – 420 с.
6. Макуха С.М. Кредитно-фінансові важелі стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції., С.М. Макуха., Аграрний вісник Причорномор'я: збірник наукових праць. - Одеса: Одеський ДАУ, 2007. - Вип. 37. - С. 195-197.
7. Онисько С.М. Фінанси підприємств: підручник для студентів ВНЗ., С.М. Онисько, П.М. Марич. – 2-ге вид., стереотип. – Львів., Магнолія Плюс, 2005. – 366 с.
8. Сидор Г.В. Тенденції державної підтримки сільськогосподарських підприємств Тернопільської області., Г.В. Сидор., Економіка сьогодення: актуальні питання та інноваційні аспекти: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 26-27 квітня 2013 р.): У 3-х частинах. – К., ГО «Київський економічний науковий центр», 2013. ч.1., С. 101-103.
9. Теорія фінансів: Підручник., За ред. проф. С.І. Юрій, В.М. Опарін, та ін. - К., Центр учбової літератури, 2012. - 871 с.
10. Гальчинський А.С. Теорія грошей: навч. посіб., за ред. А.С. Гальчинського. – К., Основи. – 2000. – 414 с.
11. Кредитування сільськогосподарських корпорацій іншими депозитними корпораціями (банками) [2010–2014 pp.] [Електронний ресурс], Національний банк України., Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua>.
12. Стан галузей АПК у 2015-2016 році [Електронний ресурс], Міністерство аграрної політики та продовольства України., Режим доступу: <http://minagro.gov.ua/monitoring?nid=19035>.

JEL: M 41

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНИЙ ІНСТРУМЕНТАРІЙ ВРАХУВАННЯ ТРАНСАКЦІЙНИХ ВИТРАТ У ЗВІТНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ ГОТЕЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА / THEORETICAL AND METHODOLOGICAL INSTRUMENTS FOR DISCLOSING OF THE TRANSACTIONAL COSTS IN THE HOTEL ENTERPRISES REPORTING

Крутова А., д-р екон. наук, проф.
Нестеренко О., канд. екон. наук, доцент
Харківський державний університет харчування та торгівлі, Україна

Учасники конференції

У статті досліджено вплив внутрішніх та зовнішніх чинників на формування собівартості послуг готельного господарства. Розроблено модель калькулювання собівартості готельних послуг. Обґрунтовано, що об'єктом калькулювання вартості готельної послуги має бути номеро-доба, собівартість якої доцільно розраховувати з врахуванням кількості

місць, комфортності, площі та інших факторів, які мають прямий вплив на розмір витрат. Для ефективного управління витратами, їх планування, контролю, аналізу та оптимізації запропоновано калькулювати собівартість готельної послуги в розрізі основних транзакцій, які здійснюються на підприємстві. З урахуванням розробленої методики розрахунку планової собівартості послуг підприємств готельного господарства розроблено алгоритм врахування транзакційних витрат при розрахунку ціни проживання в готелі та відображення їх у звітності підприємств.

Ключові слова: транзакційні витрати, собівартість готельної послуги, калькулювання, звітність, підприємства готельного господарства

The influence of internal and external factors on the formation of the cost of services of the hotel industry enterprises is investigated in the article. The model of the hotel services' cost price calculating is developed. It is substantiated that the object of calculating of the hotel services' cost price should be a number-day, the cost of which is reasonable to count taking into account the number of seats, comfort level, room size and other factors that have a direct impact on the expenses. For efficient cost management, planning, monitoring, analysis and optimization it is proposed to calculate the hotel services' cost price in terms of major transactions that are carried out by the enterprise. An algorithm of taking into account transaction costs when calculating the cost of accommodation in the hotel and disclosing them in the reporting of the companies is developed considering the proposed methodology of the hotel services' planned cost price calculating.

Keywords: transaction costs, hotel services' cost prices, costing, reporting, hotel industry enterprises

Підприємства готельного господарства сьогодні функціонують в умовах складної економіко-політичної кризи в Україні, що особливо позначається на підприємствах східних регіонів. Значно зменшилася кількість іноземних приїжджих, скоротилися обсяги внутрішнього ділового туризму, скоротився попит на додаткові послуги готелів регіону (організація масових заходів з проведення конференцій, харчування, свят тощо). Тому, при розробці дієвих механізмів управління готельними господарствами доцільно враховувати вплив не лише внутрішніх, а й зовнішніх чинників на формування собівартості послуг готельного господарства (рис. 1).

Значення калькулювання в жорстких умовах конкуренції та як основи для встановлення адекватної цінової політики є надзвичайно важливим для побудови системи управлінського обліку на готельному підприємстві. Правильно організована система калькулювання забезпечить керівників підприємств готельного господарства оперативною та достовірною інформацією для планування, аналізу, контролю та прийняття обґрунтованих управлінських рішень, дозволить швидше реагувати на зміни у кон'юктурі ринку для підтримання власної конкурентоспроможності. Дані фактичних калькуляцій використовуються для наступного калькулювання собівартості готельних послуг, обґрунтування економічної ефективності впровадження нових інформаційно-комунікаційних систем, вибору сучасних технологічних процесів, надання нових видів послуг тощо. Також, саме калькулювання дозволить враховувати всі види витрат, в т.ч. транзакційних, при формуванні собівартості готельних послуг підприємствами, а правильно й ґратотно складена калькуляція вартості готельних послуг – основа й запорука для зниження податкових ризиків, собівартість же однієї доби розміщення гостей лежить в основі прийняття більшості управлінських рішень. [1, с. 153].

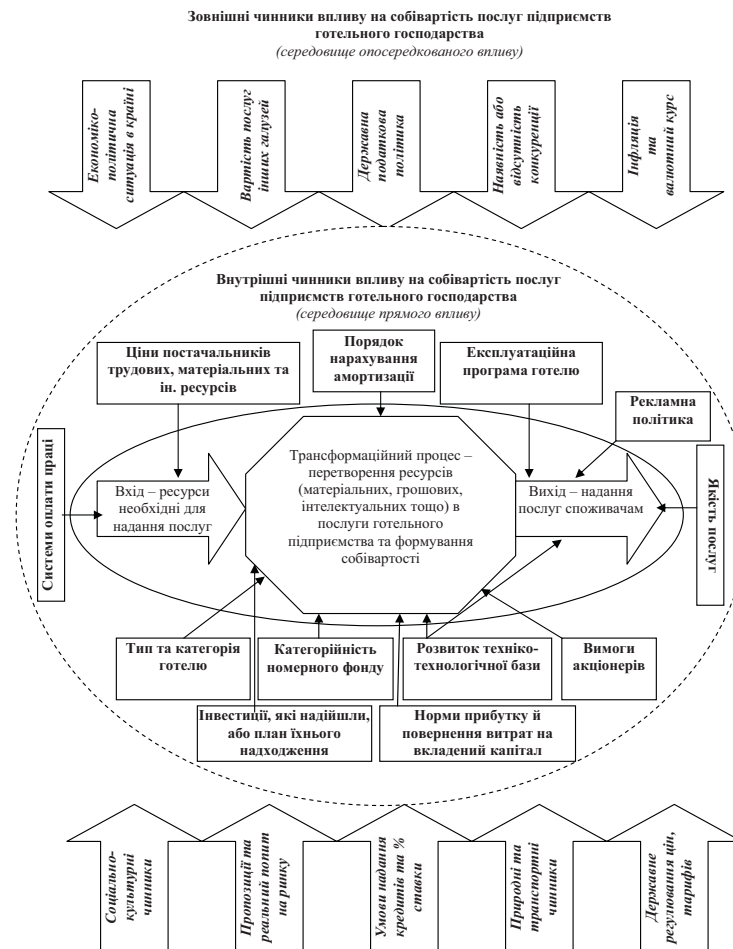

Рис. 1. Модель формування собівартості готельних послуг

Як зазначають В. Москаленко та Н. Науменко, враховуючи практику калькулювання собівартості послуг розміщення клієнтів в закордонних підприємствах готельного господарства, доцільно виділяти експлуатаційну і повну собівартість. При цьому експлуатаційна собівартість однієї людино-добы використовується в основному в управлінському обліку, формуючи інформацію необхідну для прийняття ефективних управлінських рішень і визначається як сума загальних експлуатаційних витрат на одиницю послуг, а повна собівартість послуг розміщення включає як експлуатаційні витрати (прямі і визначена частина загальних експлуатаційних витрат) так і загальні господарські витрати (адміністративні витрати, витрати на збут та інші загальногосподарські витрати) [1, с. 38]. Проте, на нашу думку, зарубіжна практика калькулювання собівартості готельних послуг для вітчизняних підприємств є неприйнятною, бо є трудомісткою, та й не завжди є можливість точно визначити до якої групи відносити ті чи інші витрати. Дослідження практичної діяльності підприємств готельного господарства м. Харкова та Харківського регіону показало, що найчастіше в обліковій політиці обирають простий метод калькулювання, адаптований під готельну діяльність.

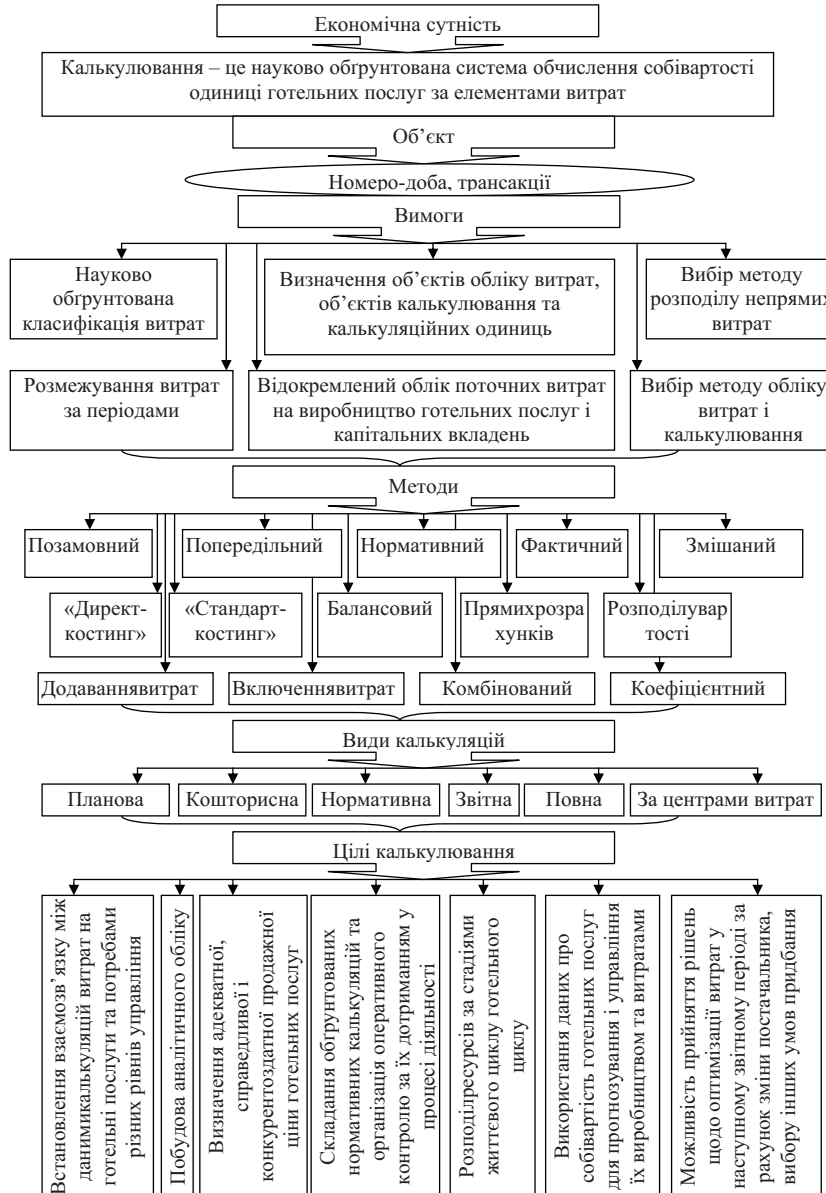

Рис. 2. Модель калькулювання собівартості готельних послуг

Важливим етапом калькулювання собівартості готельної послуги є визначення об'єкта калькулювання, тобто продукції, робіт, послуг або виду діяльності підприємства, які потребують визначення пов'язаних з їх виробництвом (виконанням) витрат. Дослідження поглядів вчених щодо визначення об'єкта калькулювання на підприємствах готельного господарства показало, що більшість науковців вважають за доцільне розраховувати собівартість ліжко-добы проживання в готелі [2, с. 164; 3, с. 567; 4, с. 225], інші доводять, що оптимальним об'єктом калькулювання є людино-доба [5, с. 56; 6, с. 77], місце-доба [7, с. 306] чи місце-день [8, с. 36].

На нашу думку, всі традиційні об'єкти виміру готельних послуг (ліжко-доба, людино-доба, місце-доба та місце-день) є застарілими, неадекватними та не враховують сучасну специфіку діяльності підприємств готельного господарства. На собівартість готельної послуги значний вплив має "зірковість" підприємства готельного господарства, площа та оснащення номера, наявність додаткових послуг тощо. Тому, на нашу думку, найбільш правильним об'єктом калькулювання вартості готельної послуги (мається на увазі основної – як засобу розміщення) має бути номеро-доба, собівартість якої доцільно розраховувати з врахуванням кількості місць, комфортності, площі та інших факторів, які мають прямий вплив на розмір витрат.

В той же час, підприємства готельного господарства надають різноманітні послуги, тому такий показник як собівартість номеро-доби дозволяє визначити лише розмір витрат, які необхідні для здійснення трансакції купівлі-продажу готельної послуги. Для ефективного управління витратами, їх планування, контролю, аналізу та оптимізації необхідно калькулювати собівартість в розрізі основних трансакцій, які здійснюються на підприємстві. Такий підхід зумовлений галузевою специфікою підприємств готельного господарства, по-перше надання готельної послуги повинно забезпечувати корисний ефект для двох сторін: для споживача – як засіб задоволення потреби, і чим вище якість послуги, тим більша ймовірність, що він замовить її знову, для підприємства готельного господарства як корисний ефект від надання послуги буде величина доходу, а щоб отримати дохід, необхідно здійснити певні витрати для досягнення високої якості готельної послуги. Таким чином, між собівартістю і якістю готельних послуг є цілком певна залежність, тому необхідно калькулювати собівартість не тільки послуги проживання, але й кожної з послуг, що надаються готелем, не тільки з метою визначення величини витрат, пов'язаних з наданням тієї чи іншої послуги, але і для управління ними. Калькулювання собівартості за трансакціями, дозволить створити базу для систематизації витрат в обліку підприємств готельного господарства та відображення їх у звітності (рис. 2).

Об'єкти калькулювання собівартості готельної послуги напряму пов'язані з об'єктами обліку витрат. Тому, калькуляції для підприємств готельного господарства, що функціонують в умовах інституційних перетворень, доцільно розробляти з урахуванням пропозицій щодо виділення трансакційних витрат у якості об'єктів бухгалтерського обліку готельних підприємств та кластерів.

Для ідентифікації витрат, які формують собівартість утримання готелю на плановий період в системі бухгалтерського обліку, доцільно їх облік вести з чітким відокремленням підрозділів (центрів відповідальності), в яких вони виникають за допомогою аналітичних рахунків, наприклад, 23.01 – виробничі витрати номерного фонду, 23.02. – виробничі витрати ресторану, 23.03. – виробничі витрати бару, 23.04 – виробничі витрати кафе тощо. Таким же чином необхідно вести й облік трансакційних витрат (872.01 – контролюючі витрати номерного фонду, 872.02 – контролюючі витрати ресторану, 872.03 – контролюючі витрати бару тощо), що дозволить проводити аналіз планових та фактичних показників витрат за центрами відповідальності, виявляти підрозділи підприємства готельного господарства, які займають значну частку в витратах, понесених на забезпечення їх функціонування та незначну в частині прибутку, знизити частку непродуктивних витрат, налагодити систему мотивації та координації в готелі, виявляти резерви удосконалення організаційної системи управління підприємства готельного господарства.

До складу готельного тарифу (вартості проживання), окрім вартості розміщення у номері певної категорії, входять інші складові, такі, як дворазове чи триразове харчування або лише сніданок, послуги міні-бару (напої), послуги сауни тощо залежно від особливостей попиту клієнтів та відповідної маркетингової (в тому числі продуктової) політики готельного підприємства. Водночас надаються знижки, якщо деякі складові не включаються до готельного тарифу, чи застосовуються надбавки, наприклад, при підселенні в номер дорослої особи або дитини тощо. На основі цих та інших особливостей формування готельних тарифів їм присвоєні спеціальні назви ("сімейний тариф", "родинний тариф", "європейський тариф", "американський тариф" тощо) та відповідні назви класу обслуговування клієнтів. З урахуванням розробленої методики розрахунку планової собівартості послуг підприємств готельного господарства пропонуємо алгоритм врахування трансакційних витрат при розрахунку ціни проживання в готелі та відображення їх у звітності підприємств (рис. 3).

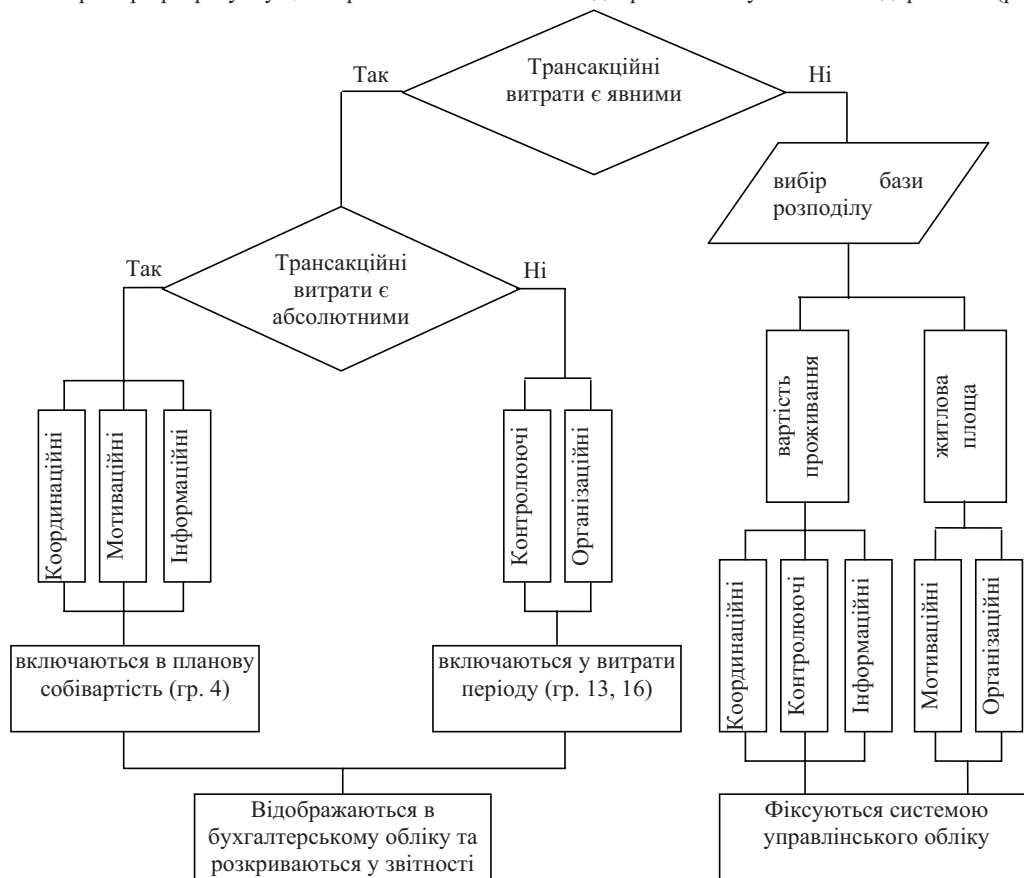

Рис. 3. Алгоритм врахування трансакційних витрат при розрахунку ціни проживання в готелі та відображення їх у звітності підприємств

Таким чином, трансакційні витрати це цілком визначена та значна стаття витрат підприємства готельного господарства, тому їх обов'язково необхідно включати в собівартість утримання готелю, враховувати при формуванні ціни готельної послуги, та, відповідно на їх розмір зменшувати оподатковуваний прибуток, що можливо при адекватно налагодженій системі їх документування, облікової інтерпретації, відображенні в звітності, що дозволить підвищити її прозорість та інформативність та обізнаність внутрішніх та зовнішніх користувачів облікової інформації.

Література:

1. Москаленко В. Особенности калькуляции себестоимости услуг и налогообложения в гостиничном бизнесе., В. Москаленко, Н. Науменко., Академия гостеприимства. – 2014., С. 38–41.
2. Король С. Я. Бухгалтерський облік в готельному господарстві., С.Я. Король. – К., КНТЕУ, 2005. – 353 с.
3. Стещенко О.Д. Оптимізація витрат готельного підприємства., О.Д. Стещенко, В.В. Юр'єв., Комунальне господарство міст: науково-технічний збірник. – 2013., № 108., С. 563–569.
4. Домбик О.М. Калькулювання собівартості готельних послуг: обліковий аспект., О.М. Домбик., матеріали ІХ Міжнар. наук.-практ. конф. [“Розвиток бухгалтерського обліку: теорія, професія, міжпредметні зв'язки”], (Київ, 26 лютого 2015 р.). – К., ННЦ ІАЕ, 2015., С. 224–226.
5. Зима Г.І. Підходи до удосконалення обліку калькулювання собівартості готельних послуг., Г.І. Зима, Н.І. Самбурська., Інвестиції: практика та досвід. – 2014., № 20., С. 52–56.
6. Балченко З.А. Бухгалтерський облік в туризмі і готелях України: навч. посіб., З.А. Балченко. – К., КУТЕП, 2006. – 232 с.
7. Маначинська Ю.А. Вплив методів обліку витрат та калькулювання собівартості готельних послуг на фінансовий результат., Ю.А. Маначинська., Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. – 2012. – Вип. 3., С. 305–310.
8. Кузнецова Н.М. Основи економіки готельного та ресторанного господарства: навч. посіб., Н.М. Кузнецова. – К., Федерація профспілок України. Інститут туризму, 1997. – 173 с.

УДК 369.5:349.3

АНАЛІЗ ЗАКОНОДАВЧИХ ІНІЦІАТИВ ЩОДО НАКОПИЧУВАЛЬНОЇ СИСТЕМИ ЗАГАЛЬНООБОВ'ЯЗКОВОГО ДЕРЖАВНОГО ПЕНСІЙНОГО СТРАХУВАННЯ / ANALYSIS OF LEGISLATIVE INITIATIVES CONCERNING THE ACCUMULATIVE SYSTEM OF COMPULSORY STATE PENSION INSURANCE

Кужелєв М.О., д-р екон. наук, проф. кафедри фінансів
Федина В.В., ст. викладач кафедри фінансових ринків
Навчально-науковий інститут фінансів, банківської справи,
Університет державної фіскальної служби України, Україна

Учасники конференції

У статті досліджено законопроекти, що знаходяться на розгляді у Верховній Раді України і пов'язані із запровадженням накопичувальної складової загальнообов'язкового державного пенсійного страхування. Визначено основні переваги та недоліки законопроектів. Зроблено висновки щодо необхідності введення другого рівня пенсійної системи.

Ключові слова: накопичувальна система загальнообов'язкового державного пенсійного страхування, Накопичувальний пенсійний фонд, недержавний пенсійний фонд, накопичувальна пенсійна система, трирівнева пенсійна система, законопроект.

Pension reform is one of the most important and complicated reforms of the present time in Ukraine. The unresolved pension problems generated by the complex interdependent socio-economic and demographic processes cardinaly influence public opinion, financial and economic spheres and may lead to a collapse of the state finance system.

Pension reform is a radical change in the essence of the provision of pension system, the transition to a model of a system based on accumulative principles of financing, that is, based on individual pension accounts. Thus, in Ukraine since January 1, 2004, the pension system has transformed into a three-level system de jure, although today it remains de facto two-level system: the reformed solidary system (first level) and non-state pension provision (third level of the system). Therefore, since 2006 the legislative process on introducing of an obligatory level of the accumulation system has become highly active in Ukraine. 13 bills were proposed for consideration by the Verkhovna Rada of Ukraine since 2006 to 2017 regarding the introduction of an accumulative system of compulsory for all state pension insurance, most statements of which contain identical approaches to the mechanism of introduction of the accumulation component, regulation of relations in this area, however, differ in several conceptual principles, each of which can significantly affect its functioning.

One of the conceptual differences in the bills is the rejection of the centralized model of the accumulation system for the accumulation of second level insurance contributions through the creation of the Accumulation Pension Fund and the transition to a decentralized model through non-state pension funds. The analysis showed that the mixed model proposed by the Bill No.2854 "About the introduction of the accumulation system of obligatory state pension insurance", submitted by the Cabinet of Ministers of Ukraine, in the best way suits the requirements - the simplicity and the availability of regulatory framework for understanding and acceptance by all parties of the process; the organized mechanism of the administrative system for the rapid registration of the entire range of insured persons; the ability of the institutional infrastructure to process and systematize a large data of information; ensuring of control over the receipt of insurance fees. At the same time, the lack of state guarantees for the preservation of pension funds and the mechanism of their protection against inflation, the ambiguity of the interpretation of certain statements of the legislative framework, the non-regulation of gender questions can prevent it from effective functioning.

Keywords: Accumulative system of compulsory for all state pension insurance, accumulative pension fund, non-state pension fund, funded pension system, three-level pension system, bill.

Постановка проблеми. Пенсійна реформа сьогодні є однією із найважливіших і найскладніших реформ в Україні. Невирішеність пенсійних проблем, породжених складними взаємообумовленими соціально-економічними й демографічними процесами, кардинально впливає на суспільні настрої, фінансову та економічну сфери і може призвести до колапсу системи державних фінансів.

